

increasingly important. The wrongful encroachments committed in certain ways, causing significant property damage or threaten its injury are usually accepted by the legislator socially dangerous and criminal ones, and their commitment is criminalized, and types and sizes of the penalties to be applied to the perpetrators are determined. Establishing criteria for causing damage to property is recognized in some offense and separated from other crimes and illegal acts that are not accepted as criminal, is essential for the observance of the principles of the rights and the achievement of its goals. However, today in the legislation, science, and law-enforcements for which there are no uniform criteria and approaches so it's necessary to study scientifically in-depth as crimes against property as phenomena of the reality and the law that established or conditioned criminal liability for a wrongful injury to property damage.

Key words: *property damage, social danger, criminalization, reasons and criteria for criminalization.*

Стаття надійшла 05 травня 2014 р.

УДК 004.9:351.74

В. П. Поїзд

ВПЛИВ РОЗВИТКУ ВИСОКИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КРИМІНАЛІЗАЦІЮ ОКРЕМИХ ФОРМ ПРОТИПРАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Висвітлено питання щодо впливу розвитку високих інформаційних технологій на криміналізацію окремих суспільно небезпечних проявів. Здійснено аналіз розвитку кримінального законодавства зарубіжних країн, спрямованого на захист їх економічної системи від протиправних посягань, інструментом яких є високі інформаційні технології, а можливості використання з цією ж метою нових методів діяльності правоохоронних органів. Надано пропозиції щодо доповнення окремих норм КК України відповідними кваліфікуючими ознаками з метою підвищення рівня кримінально-правової протидії високотехнологічній злочинності.

Ключові слова: *високі інформаційні технології, злочини у сфері господарської діяльності, протидія злочинності.*

Постановка проблеми. Аналітичний огляд наукового доробку вчених сучасності свідчить, що науковці все частіше констатують факт вдосконалення технологій злочинної діяльності, зміцнення процесів самовідтворення злочинності, освоєння останньою окремих здобутків

суспільного розвитку. Новітні технології дали новий поштовх не лише законній торгівлі, але й злочинній діловій активності. Наприклад, широкі зв'язки організованої злочинності полегшили їй встановлення контактів з партнерами з інших континентів. Сучасні банківські можливості полегшили реалізацію міжнародних злочинних операцій, а революція у галузі електроніки надала злочинним угрупованням доступ до нових засобів, які дозволили їм незаконно привласнювати мільйони та відмивати доходи одержані злочинним шляхом. Розвиток суспільства за останні роки дозволив організованим злочинним угрупованням озброїтися та об'єднати свої зусилля для обкрадання суспільства, що безумовно становить значну загрозу для усіх країн [1].

Звернення до історичного досвіду суспільного розвитку переконливо свідчить про те, що будь-які інновації завжди розглядаються кримінальними угрупованнями з позиції можливості їх використання у злочинній діяльності. Більш того, відсутність правових, морально-етичних та інституційних обмежень у злочинній діяльності дозволяє кримінальним структурам набагато швидше впроваджувати інновації у свою діяльність, перетворюючи окремі з них у повноцінний елемент своєї інфраструктури.

Вчені зазначають, що упродовж останніх років комп'ютерні технології значно прогресували. На думку фахівців, мікроелектронна та комп'ютерна галузі промисловості, які становлять основу розвитку інформаційного простору будь-якої країни світу, не мають аналогів. Світова економіка, уряди, військові відомства не обходяться без обчислювальної техніки. Відбувається введення комунікаційних локальних, галузевих, загальнодержавних і міждержавних систем. Комп'ютеризація стосується практично всіх сторін громадського життя: від контролю за повітряним і наземним транспортом, до проблем національної безпеки [2]. Безумовно, що така ситуація привернула увагу кримінальних угруповань.

Як зазначає В. М. Дрьомін, сьгодні основним об'єктом уваги є транснаціональні комп'ютерні злочини у сфері економіки, основою яких знаходиться використання електронних грошей, віртуальних банків, бірж, магазинів тощо. Мережа Інтернет стала таким же місцем діяльності злочинців, як і фізичний світ. Одним з видів злочинів є типові податкові злочини, які вчиняються у сфері функціонування комп'ютерної та інформаційної техніки і пов'язаних з нею послуг, фактично тіньова економіка в інформаційному середовищі. Наприклад, нелегальні конвертаційні центри, які використовуються злочинними формуваннями для проведення протизаконних валютних операцій із застосу-

ванням мережі Інтернет. Комп'ютерна злочинність тісно пов'язана із тим сектором економіки нашої держави, який часто називають не тіньовою, а віртуальною [3, с. 371]. Віртуальна злочинність стає масштабнішою і всеохоплюючою. Водночас «дотикаючись» до традиційних злочинів, вона надає останнім нової якості. Експертна спільнота правоохоронних органів зважає на можливість використання Інтернету для відмивання коштів, отриманих злочинним шляхом (торгівля людьми, зброєю та наркотиками тощо).

Стан дослідження. Упродовж останніх років проблемні питання протидії високотехнологічній злочинності досліджувала значна кількість науковців у межах різних галузей наукового знання, зокрема: Д. С. Азаров, В. М. Бутузов, В. Б. Вехов, О. Г. Волеводз, А. Ф. Волобуєв, І. О. Воронов, В. О. Голубєв, М. В. Карчевський, В. В. Крилов, М. Ю. Літвінов, В. О. Мещеряков, Е. В. Рижков, Н. А. Розенфельд, Ю. В. Степанов, І. Ф. Харабєрюш, О. М. Юрченко, В. П. Шеломенцев, Д. М. Цехан, В. С. Цимбалюком та ін. Водночас, аналітичний огляд наукових робіт свідчить, що у сучасній науковій доктрині проблеми впливу розвитку високих інформаційних технологій на криміналізацію окремих суспільно небезпечних діянь досліджено недостатньо.

Мета статті – здійснити аналіз розвитку кримінального законодавства зарубіжних країн, спрямованого на захист їх економічної системи від протиправних посягань, інструментом яких є високі інформаційні технології, а також визначити можливості використання з цією ж метою нових методів діяльності правоохоронних органів. Відповідно до цього надати пропозиції щодо доповнення окремих норм КК України відповідними кваліфікуючими ознаками з метою підвищення рівня кримінально-правової протидії високотехнологічній злочинності.

Виклад основних положень. Ґрунтовно дослідивши теорію криміналізації, Д. О. Балобанова зазначає, що до підстав кримінально-правової заборони належать: 1) суспільна небезпека – неможливо встановити універсальний критерій, за яким можна було б визначити достатній для криміналізації ступінь суспільної небезпеки. Під час обговорення кожної кримінально-правової новели необхідно вирішувати питання про наявність такої в конкретному виді діянь. Суспільною небезпекою охоплюється наявність достатньо серйозної матеріальної або моральної шкоди, заподіяваної потерпілим, що впливає на пеналізацію й не є самостійною підставою криміналізації; 2) типовість і достатня поширеність антигромадської поведінки, але з урахуванням ступеня їхньої суспільної небезпеки; 3) динаміка суспільно небезпеч-

них діянь із урахуванням причин і умов, що їх спричиняють; 4) необхідність впливу кримінально-правовими заходами, водночас необхідно зауважувати, що кримінальна репресія – це крайня форма протидії найнебезпечнішим формам девіантної поведінки. Криміналізація діяння доречна тоді, коли немає й не може бути норми, що досить ефективно регулює відповідні відносини методами інших галузей права; 5) урахування можливостей системи кримінальної юстиції в протидії тим або іншим формам антигромадської поведінки, і як їхня складова – наявність матеріальних ресурсів для реалізації кримінально-правової заборони; 6) співвідношення позитивних і негативних наслідків криміналізації [4, с. 176–177].

Розвиток кримінального законодавства, спрямованого на захист економічної системи, пройшов низку етапів. Перший період належить до ери першої промислової революції (перша чверть XIX століття). У кримінальне законодавство була включена значна частина господарських і тісно пов'язаних з останніми діянь, які раніше регулювалися нормами цивільного права.

Відтак, до класичного кримінального кодексу Наполеона (1810 р.) належали норми про кримінальну відповідальність за банкрутство, порушення постанов про гральні будинки, лотереї і каси позичок, про публічні торги, мануфактури, протиправні діяння постачальників. Далі система доповнювалася нормами, спрямованими на охорону комерційної таємниці, авторського права, а також щодо врегулювання взаємовідносин між роботодавцями та працівниками.

До 70-х років XIX століття кримінальна відповідальність застосовувалася лише у разі вчинення таких традиційних економічних злочинів, як хабарі, лихварство, шахрайство, розтрата тощо.

Другий період характеризувався прийняттям у США перших актів антитрестового законодавства, яке було спрямоване на обмеження економічної влади і цінових зловживань великих монополій, котрі встановили контроль над багатьма ключовими ринками. Безпосереднім приводом для прийняття цих норм стала діяльність компанії «Стандарт Ойл Огайо» Дж. Рокфеллера. У Акті Шермана (1890 р.) зазначено, що монополії поза законом і за його порушення вживатимуться кримінальні санкції, зокрема й для юридичних осіб. Однак антитрестове законодавство виявилось малоефективним для забезпечення дієвого антимонопольного контролю. Пізніше воно удосконалювалося і доповнювалося – були прийняті закони Клейтона (1914 р.), Робінсона – Патмана (1936 р.), Селлера – Кефопера (1950 р.) та низка інших.

Третій період належить до 30–40 років XX століття. Для нього характерним є посилення відповідальності за економічні злочини. У цей період у США було прийнято закони, де практично за всі діяння встановлювалась кримінальна відповідальність. Наприклад, Закон про цінні папери (1933 р.), Закон про захист власників цінних паперів (1940 р.). У Японії в 1947 році прийнято Антимонопольний закон.

Четвертий період (50–70 рр. XX століття) – введення кримінально-правових норм про відповідальність за екологічні, *комп'ютерні злочини* та інші.

П'ятий період належить до середини 70–80 рр. У цей період практично всі розвинені країни прийняли спеціальні закони про боротьбу з економічною злочинністю або посилили існуючі санкції. У США були прийняті Закон про товарообмін, Закон про таємницю банківських вкладів, *Закон про захист комп'ютерних систем*, Закон про міжнародну корупцію.

У Німеччині в 1974 році були внесені зміни до Закону про недобросовісну конкуренцію 1899 року, закріпивши кримінальну відповідальність за більшість правопорушень.

У Швеції в 1976 і 1986 рр. були прийняті закони про боротьбу з економічною злочинністю. У 1978–1980 рр. прийняті закони щодо обмеження діяльності торгових компаній із захисту споживачів і кредиторів. У Великобританії в 1987 році прийнято закон про захист споживачів.

В Австралії в 1974 році прийнято Закон про торговельну діяльність, спрямований на заборону недобросовісної конкуренції та захист прав споживачів.

Нині науковцями ґрунтовно досліджено проблеми криміналізації та кримінально-правової протидії суспільно небезпечним діянням, генеза яких, безумовно, пов'язана із розвитком високих інформаційних технологій.

У контексті нашого дослідження слушно погодитись із твердженням Д. С. Азарова, який зазначає, що існування тих чи інших кримінально-правових норм не може зумовлюватись лише поширеністю посягань. Порівняно незначна кількість зареєстрованих у нашій країні суспільно небезпечних діянь у сфері комп'ютерної інформації не повинна істотно впливати на встановлення кримінальної відповідальності за їх вчинення. Насамперед необхідно зауважити характер і ступінь суспільної небезпеки означених діянь. Саме суспільна небезпека має розглядатись як головна підстава їх криміналізації (декримі-

налізації) [5, с. 16]. Саме тому, на нашу думку, не зважаючи на незначну кількість зареєстрованих високотехнологічних злочинів, у нашій державі було вжито заходів щодо кримінально-правової охорони суспільних відносин, які пов'язані з використанням інноваційних форм представлення інформації та використанням комп'ютерної техніки. Аналіз чинного КК України свідчить, що найпоширеніші види протиправних діянь у цій сфері закріплено в окремому розділі Особливої частини КК України «Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку». Крім того, зауваживши розповсюдженість протиправного використання високих інформаційних технологій, законодавець визначив як кваліфікуючу ознаку вчинення окремих злочинів так: ч. 3 ст. 190 «Шахрайство, вчинене у великих розмірах, або шляхом незаконних операцій з використанням електронно-обчислювальної техніки»; ст. 301 «Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів»; ст. 163 «Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передається засобами зв'язку або через комп'ютер». Водночас ґрунтовний аналіз Розділу VII «Злочини у сфері господарської діяльності» свідчить, що законодавець не встановлює використання високих інформаційних технологій як кваліфікуючу ознаку для злочинів цієї категорії. На нашу думку, такий підхід є не виправданим з таких підстав: *по-перше*, підвищення суспільної небезпеки злочинів у сфері господарської діяльності через використання високих інформаційних технологій; *по-друге*, існування типових усталених моделей використання високих інформаційних технологій під час вчинення цих злочинів; *по-третє*, зростання динаміки вчинення злочинів у сфері господарської діяльності за допомогою високих інформаційних технологій. Як зазначає П. С. Луцьок, використовуючи у якості класифікаційного критерію засоби готування злочинів у сфері господарської діяльності, можна виокремити такі їхні групи:

- злочини, підготовка яких зумовлює обов'язкове використання високих інформаційних технологій (ст.ст. 200, 203-1 КК України);
- злочини, підготовка яких, як правило, супроводжується використанням високих інформаційних технологій (ст.ст. 204, 208, 209, 216, 231, 232-1 КК України) [6, с. 65–66].

Зважаючи на вказане, можливо запропонувати окремі зміни до КК України у частині встановлення такої кваліфікуючої ознаки, як використання високих інформаційних технологій під час вчинення злочину. Ми

підтримуємо твердження О. З. Мармури, який зазначає, що ознаки, які кваліфікують злочин, – це прямо передбачені кримінальним законом системно організовані ознаки складу злочину, які позначають істотну зміну рівня суспільної небезпеки злочину, зумовлюють зміну кваліфікації та посилення чи пом'якшення типового покарання через застосування нової санкції і мають імперативний характер. До таких ознак належать ознаки, що зумовлюють більш сувору санкцію, порівняно з санкцією, що відповідає основному складу злочину, й ознаки, які зумовлюють пом'якшення цієї санкції [7, с. 305]. У зв'язку з цим пропонуємо:

– ч. 2 ст. 200 КК України викласти у такій редакції: «Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб чи з використанням високих інформаційних технологій, –

караються штрафом від трьох до п'яти тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян»;

– ст. 203-2 КК України доповнити частиною третьою такого змісту: «Ті самі дії, якщо вони були вчинені за допомогою мережі Інтернет, –

караються штрафом від п'ятдесяти до ста тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян»;

– ч. 2 ст. 209 КК України викласти у такій редакції: «Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або у великому розмірі чи з використанням мережі Інтернет, –

караються позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатись певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією коштів чи майна одержаного злочинним шляхом, та з конфіскацією майна»;

– ч. 2 ст. 212 КК України викласти у такій редакції: «Ті самі діяння, вчинені за попередньою змовою групою осіб або з використанням апаратних засобів та програмного забезпечення, або якщо вони призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у великих розмірах, –

караються штрафом від двохсот тисяч до трьохсот тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або займатись певною діяльністю на строк до трьох років».

Водночас наголосимо, що, визначаючи вплив високих інформаційних технологій на підвищення ступеня суспільної небезпеки окремих форм злочинної діяльності у сфері господарювання, ми акцентували увагу лише на вітчизняному законодавстві. Аналіз за-

рубіжних джерел свідчить, що вчені схильні до більш радикальних кроків, пропонуючи закріпити окремі норми, які встановлюють кримінальну відповідальність за вчинення господарських злочинів з використанням високих інформаційних технологій. Наприклад, С. Д. Бражник, аналізуючи кримінальне законодавство Російської Федерації, зазначає, що перелік криміналізованих діянь необхідно розширити, доповнивши його комп'ютерним шахрайством, заподіянням майнової шкоди шляхом використання комп'ютерної інформації [8, с. 157]. Ще 1990 року Європейський комітет з проблем злочинності при Раді Європи підготував рекомендації з метою визначення у Європі правопорушень, пов'язаних з використанням комп'ютерів, і включив їх до «Мінімального списку» та «Необов'язкового списку» діянь, які потребують криміналізації у законодавстві країн-членів Ради Європи. Відтак, до «Мінімального списку» діянь було включено: комп'ютерне шахрайство, комп'ютерну підробку, знищення комп'ютерної інформації та комп'ютерних програм, комп'ютерний саботаж, несанкціонований доступ до комп'ютерних мереж, несанкціоноване перехоплення інформації. Своєю чергою до «Необов'язкового списку» належать такі діяння: зміна інформації чи комп'ютерних програм, комп'ютерне шпигунство, протизаконне застосування комп'ютера, несанкціоноване застосування захищених комп'ютерних програм.

Зважаючи на потенційно високу небезпеку використання високих інформаційних технологій у протиправній діяльності, зарубіжні дослідники пропонують розробити комплекс спеціальних законів, спрямованих на боротьбу з цими злочинами, а також апробувати нові методи діяльності правоохоронних органів. У багатьох державах з таким твердженням погоджується і законодавець. Наприклад, у США відповідні закони прийняті на федеральному рівні і на рівні законодавства окремих штатів. В окремих штатах прийняті закони щодо окремих видів комп'ютерних злочинів: в Арканзасі – закон про комп'ютерне шахрайство («computer fraud», Ark. Stat. § 5–41), у штатах Нью-Йорк, Міннесота тощо – закони про комп'ютерні розкрадання («computer theft», Minn. Stat. § 609.89; N. J. Stat. Ann. 2C:20–25).

Відтак, бундестагом Німеччини у лютому 1986 р. прийнято Другий Закон щодо боротьби з економічною злочинністю. Завдяки цьому було сформовано основу для ефективного кримінально-правового переслідування економічних правопорушень нового типу, насамперед злочинів, об'єктом і знаряддям яких є електронно-обчислювальні машини. Правопору-

шення, пов'язані з використанням комп'ютерів, які визначені законом, зібрано у відповідних статтях КК Німеччини: інформаційне шпигунство (незаконне здобування даних); комп'ютерне шахрайство; фальсифікація даних та речових доказів; обман у правовій діяльності у зв'язку з проведенням процесуальних дій; заміна інформації; комп'ютерний саботаж.

Окрім того, кримінальне законодавство Німеччини, яке спрямоване на протидію злочинам, вчинюваним за допомогою високих інформаційних технологій, можна умовно розділити на окремі блоки:

– економічне кримінальне законодавство містить законодавчі акти щодо таких злочинів: протиправні комп'ютерні маніпуляції; комп'ютерний саботаж; комп'ютерне шпигунство (протиправне використання торгової, промислової та комерційної таємниці); несанкціонований доступ до комп'ютерних систем або мереж;

– законодавство щодо кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності встановлює відповідальність за такі діяння: протизаконне використання робіт, які захищені авторським правом; незаконне виробництво топографій напівелектронних провідників;

– процесуальне законодавство регламентує склад злочинів, пов'язаних із протиправним втручанням до комп'ютерних систем у зв'язку з проведенням процесуальних дій.

Висновки. Аналіз сучасної суспільно-економічної ситуації в Україні констатує, що високі інформаційні технології стали невід'ємною складовою господарських відносин. Окрім позитивних змін, такі тенденції призводять до зростання динаміки використання високих інформаційних технологій під час вчинення злочинів у сфері господарської діяльності. Водночас вітчизняне кримінальне законодавство фрагментарно відреагувало на широкомасштабну комп'ютеризацію суспільства, забезпечивши кримінально-правову охорону лише окремих сегментів суспільних відносин (здебільшого пов'язаних з інформаційною безпекою). Саме тому нагальною потребою сьогодення є ґрунтовне дослідження впливу високих інформаційних технологій на суспільну небезпеку злочинів у сфері господарської діяльності та доповнення окремих норм КК України відповідними кваліфікуючими ознаками з метою підвищення рівня кримінально-правової протидії високотехнологічній злочинності.

1. Новікова Л. В. Глобалізація та транснаціональна економічна злочинність: питання сьогодення / Л. В. Новікова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/3442/%CB>

2. Гуцалюк М. Протидія злочинам у сфері обігу пластикових карток / М. Гуцалюк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.crime-research.ru/library>

3. Дрьомін В. М. Злочинність як соціальна практика: інституціональна теорія криміналізації суспільства: монографія / В. М. Дрьомін. – Одеса: Юридична література, 2009. – 616 с.

4. Балобанова Д. О. Теорія криміналізації: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / Д. О. Балобанова. – Одеса, 2007. – 200 с.

5. Азаров Д. С. Злочини у сфері комп'ютерної інформації (кримінально-правове дослідження): монографія / Д. С. Азаров. – К.: Атіка, 2007. – 304 с.

6. Луцук П. С. Оперативно-розшукове запобігання злочинам у сфері господарської діяльності: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / П. С. Луцук. – Одеса, 2011. – 235 с.

7. Мармура О. З. Поняття ознак, що кваліфікують злочин / О. З. Мармура // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – Львів, 2011. – № 2. – С. 297–306.

8. Бражник С. Д. Преступления в сфере компьютерной информации: проблемы законодательной техники: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / С. Д. Бражник. – Ижевск, 2002. – 223 с.

Поезд В. П. Влияние развития высоких информационных технологий на криминализацию отдельных форм противозаконной деятельности в хозяйственной сфере

Рассматриваются вопросы, касаемые влияния развития высоких информационных технологий на криминализацию отдельных общественно опасных проявлений. Проанализировано развитие криминального законодательства зарубежных стран, направленного на защиту их экономической системы от противоправных посягательств, инструментом которых являются высокие информационные технологии, а также возможности использования с той же целью новых методов деятельности правоохранительных органов. Предложены дополнения к отдельным нормам УК Украины, расширяющие квалификационные признаки, с целью повышения уровня криминально-правового противодействия высокотехнологической преступности.

Ключевые слова: *высокие информационные технологии, преступления в сфере хозяйственной деятельности, противодействие преступности.*

Poizd V. P. The effect of information technologies on criminalization of certain forms of illegal activity in economic field

The article deals with the effect of information technologies on criminalization of certain socially dangerous activities. The development of international criminal law aimed at the protection of economic systems against illegal encroachment, which used information technologies as its tool, as well as possibility of using the new methods of law-enforcement bodies operation are analyzed in the article. Additions to the certain norms of the Criminal Code of Ukraine, expanding qualify-

ing elements, in order to improve the criminal and legal counteraction of highly technological crime are proposed.

The development of criminal law aimed at protecting the economic system has passed the several stages. The first period refers to the era of the first industrial revolution (the first quarter of the XIX century). The substantial part of economics and closely related issues which previously were governed by civil law were included into criminal law. The second period was characterized by the adoption of the first acts of the U.S. antitrust laws, which were aimed at limitation of economic power and price abuses by large monopolies, which took control over many key markets. The third period covers the 1930-40 s. It was characterized by the increasing of responsibility for economic crimes. The fourth period (the 1950-70 s) includes the introduction of criminal responsibility for environmental, computer crimes and others. The fifth period comprises the middle of the 1970-80 s. During that period almost all developed countries adopted the special laws on economic crimes or intensified the existing sanctions.

According to the author, the following facts could be used in favor of using high information technologies as a determine feature for economics crimes: first, increasing the public danger of such crimes; secondly, the existence of typical models of their usage during committing the crimes; and thirdly, the growth of dynamics of committing the crimes by means of high information technology.

Key words: high information technology, crimes in the economic field, counteraction of crime.

Стаття надійшла 24 березня 2014 р.

УДК 343.341(048)

**В. І. Строгий,
І. М. Рижов**

КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ БОРТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Проаналізовано функції і перспективи реалізації дієвих механізмів контролю в державній системі боротьби з тероризмом в Україні. Зазначено, що механізм реалізації функцій контролю за державною системою боротьби з тероризмом повинен ґрунтуватися на принципах взаємної зацікавленості органів державного управління та громадських організацій. Наголошено на доцільності проведення публічного обговорення шляхів створення механізмів демократичного контролю за системою протидії тероризму не тільки задля пошуку недоліків, а й з метою всебічної допомоги та публічної підтримки.

Ключові слова: тероризм, терористична діяльність, державна система боротьби з тероризмом.